



sparekøbsbanken

Basel II PILAR III

31.12.2012

Innholdsfortegnelse

1	BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER.....	3
1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene.....	3
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	4
2.1	Ansvarlig kapital	4
2.2	Kapitalkrav.....	5
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	6
3.1	Innledning.....	6
3.2	Organisering og ansvar.....	7
3.3	Risiko- og kapitalstyring.....	7
4	REGULATORISK KAPITAL (PILAR I).....	8
4.1	Kredittrisiko - Standardmetoden.....	8
4.2	Operasjonell risiko – Basismetoden	13
5	TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)	14
5.1	Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP).....	14
5.2	Kredittrisiko	14
5.3	Likviditetsrisiko.....	14
5.4	Markedsrisiko	15
5.5	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	17
6	OPPSUMMERING	17

1 BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i Spareskillingsbanken. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges banken i kapitaldekningsregelverket (Basel II).

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentligjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentligjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Spareskillingsbanken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

Alle tall oppgis i hele tusen dersom ikke annet er opplyst.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Bankens ansvarlige kapital består kun av kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalforskriftens definisjoner. Beregningene viser at banken er godt rustet til møte økte kapitalkrav.

2.1 Ansvarlig kapital

Beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr. 31.12.2012.

Ansvarlig kapital:	2012	2011
Sparebankens fond	784.125	734.302
Gavefond	4.500	4.500
Sum balanseført egenkapital	788.625	738.802
Fradrag:		
Immaterielle eiendeler	-4.888	0
Overfinansiering pensjonsforpliktelser	-4.647	-2.481
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-19.292	-16.744
Sum fradrag	-28.827	-19.225
Kjernekapital	759.798	719.577
Tilleggskapital	0	0
Netto ansvarlig kapital	759.798	719.577
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kredittrisiko	3.552.271	3.449.274
Operasjonell risiko	244.672	242.048
Markedsrisiko	0	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget:		
Nedskrivning grupper av utlån	-9.300	-8.500
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-19.292	-16.744
Sum fradrag	-28.592	-25.244
Totalt beregningsgrunnlag	3.768.351	3.666.078
Kapitaldekning	20,16 %	19,63 %

2.2 Kapitalkrav

Minimumskrav til ansvarlig kapital under Pilar I

Engasjementskategorier:	2012	2011
Stater og sentralbanker	0	0
Lokale og regionale myndigheter	0	730
Offentlig eide foretak	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	0	0
Internasjonale organisasjoner	0	0
Institusjoner	8.300	7.563
Foretak	45.729	59.448
Massemarkedsengasjementer	14.472	16.180
Pantsikkerhet i bolig- og næringseiendom	169.279	150.506
Forfalte engasjementer	262	1.303
Høyrisiko-engasjementer	0	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.197	1.478
Andeler i verdipapirfond	5.070	2.762
Øvrige engasjementer	39.874	35.972
Kapitalkrav kredittrisiko	284.183	275.942
Kapitalkrav markedsrisiko 1)	0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko 2)	19.574	19.364
Fradrag i kapitalkrav	-2.287	-2.020
Totalt kapitalkrav under pilar 1	301.470	293.286
Faktisk ansvarlig kapital	759.798	719.577

- 1) Banken har ikke engasjementer som medfører kapitalkrav for markedsrisiko.
- 2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt ved regnskapsårets slutt de tre siste år multiplisert med 12,5. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger av § 42-1 (3) i kapitalforskriften.

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Spareskillingsbanken har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Banken har ved utarbeidelse av styringsdokumenter tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i overordnet strategi hvor ønsket risikonivå er angitt. Det er videre utarbeidet delstrategier og policydokument for de ulike risikoområder i banken. Strategidokumentene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens strategiprosess.

I forbindelse med risikostyringen og intern kontroll gjennomgås alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvise oss om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.
Likviditetsrisiko	Er risikoen for at banken ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evner å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på aksjer, renteinstrumenter og valuta.
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske beslutninger eller endringer i lover og regler.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger og risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadferd.
Renommé risiko	Er risikoen for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet.

3.2 Organisering og ansvar

Risikostyringsfunksjonen bør være organisert slik at den sikrer gjennomføringen av bankens retningslinjer for risikoprofil og styring av risiko. Ansvar for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Bankens styre har ansvar for å sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav, samt påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta banken risikoer. Styret skal fastsette de overordnede rammer, gi fullmakter og sørge for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

Adm. banksjef

Har ansvaret for implementering av risikostyringen og at risikoeksponeringen overvåkes og rapporteres til styret. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter.

Avdelingsledere

Den enkelte leder skal ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område, og avdelingsledere har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor egen avdeling i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. Avdelingslederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkeltes ansvarsområde. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Risk Manager

Det er i 2012 ansatt Risk Manager for å styrke bankens risikostyringsfunksjon.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon, så bankens eksterne revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens risikostyring og intern kontroll.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

Strategisk målilde

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i det risikonivået slik det framkommer i bankens overordnede strategidokument samt overordnede rammer, fullmakter, instruksjer og etiske retningslinjer.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene fastsetter styret ønsket risikoprofil ved etablering av rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategidokumentene oppdateres minimum årlig.

Risiko

Identifisering og styring av risiko er en kontinuerlig prosess som er integrert i både strategi- og budsjettprosessen. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og med tilhørende behov for økonomisk kapital både under en normalsituasjon og under stresstesting.

Stresstesting

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked.

Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre banken soliditet over tid. Dette gjøres ved å framskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år fram i tid under normale forhold, og en annen framskriving der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre ha et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet framover.

Oppfølging, overvåking og rapportering

Alle avdelingsledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og de skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og adm. banksjef.

Compliance (etterlevelse)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter, standarder og interne retningslinjer.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske rapporter til styret.

4 REGULATORISK KAPITAL (PILAR I)

4.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter for kredittområdet og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens kredittstrategi og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Ut fra fastsatt kredittstrategi defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til adm. banksjef og ass. banksjef innenfor visse rammer. Adm. banksjef har videre delegert bevilgningsfullmakter.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne styre risikoen i utlånsporteføljen. Det er avdelingsleder utlån som har ansvar for å sørge for at medarbeiderne innen kredittområdet har nødvendig kompetanseutvikling.

Det skal normalt ikke ytes kreditt der kunden ikke har to alternative muligheter for tilbakebetaling, det vil si både tilstrekkelig betjeningsevne og sikkerhetsdekning. Bankens risikoklassifiseringssystem

baserer seg derfor også på elementene økonomi og sikkerhet. Banken etterstreber å prise kredittrisiko for å oppnå best mulig risikojustert avkastning.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer.

Verd Boligkreditt AS

Banken har, sammen med 8 andre sparebanker, etablert boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS (Verd). Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett, og banken har overført deler av utlånsporteføljen til Verd. Saldo på overført portefølje pr 31.12.12 er på kr 748,4 mill, mens den pr 31.12.11 var på kr 658,9 mill. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

Samlet engasjementsbeløp

Beløpene er oppgitt uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse.

Banken benytter en enkel standardisert modell for risikoklassifisering som er felles for både personmarkedet og bedriftsmarkedet, men bedriftsmarkedet benytter flere komponenter som grunnlag for klassifiseringen av økonomi enn man gjør for personmarkedet. Samlet risikoklasse uttrykkes i bokstavene A - E der A er lavest risiko.

Pr 31.12.12	Utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskrivinger	Totalt	
Akkumulert risikoklasse A	1.665.541	50.595	174.873	0	1.891.009	27 %
Akkumulert risikoklasse B	2.317.074	75.549	174.116	0	2.566.739	37 %
Akkumulert risikoklasse C	1.338.722	114.966	58.923	0	1.512.611	22 %
Akkumulert risikoklasse D	303.463	4.445	15.593	-811	322.690	5 %
Akkumulert risikoklasse E	84.397	9.181	3.690	-4.395	92.873	1 %
Ikke klassifisert	385.682	28.327	128.875	-165	542.719	8 %
Totalt	6.094.879	283.063	556.070	-5.371	6.928.641	100 %

Pr 31.12.11	Utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskrivinger	Totalt	
Akkumulert risikoklasse A	1.558.447	31.168	164.115	0	1.753.730	26 %
Akkumulert risikoklasse B	2.236.764	84.491	199.804	0	2.521.059	38 %
Akkumulert risikoklasse C	1.124.665	139.442	124.372	0	1.388.479	21 %
Akkumulert risikoklasse D	146.646	10.512	16.446	0	173.604	3 %
Akkumulert risikoklasse E	137.229	1.909	18.227	-2.115	155.250	2 %
Ikke klassifisert	492.886	41.407	114.169	0	648.462	10 %
Totalt	5.696.637	308.929	637.133	-2.115	6.640.584	100 %

Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2012 + utgående beløp 2012 delt på to.

	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering	
	2012	Gj snitt	2012	Gj snitt	2012	Gj snitt
Primærnæringer	11.145	10.760	0	0	3.895	4.301
Industri og bergverk	5.307	8.419	400	475	3.277	4.234
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	195.984	172.290	37.407	41.351	58.109	62.882
Varehandel	40.124	42.886	64.797	62.556	10.402	10.072
Overnattings- og serveringsvirksomhet	26.472	28.137	4.390	4.661	7.713	10.072
Transport, informasjon og kommunikasjon	26.554	26.693	2.352	2.406	3.187	2.931
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	17.050	15.566	0	0	10.035	10.146
Omsetning og drift av fast eiendom	666.645	622.354	38.739	41.937	9.350	16.669
Tjenesteytende næringer ellers	98.554	105.763	10.897	11.452	7.370	26.953
Sum næringskunder	1.087.835	1.032.866	158.982	164.836	113.338	146.603
Personkunder	5.007.044	4.862.893	124.081	131.160	442.732	449.999
Totalt	6.094.879	5.895.758	283.063	295.996	556.070	596.602

Brutto engasjementer fordelt på geografiske områder:

Utlån	2012		2011	
Egen kommune	4.535.376	74 %	4.342.177	76 %
Nabokommuner	684.541	11 %	584.091	10 %
Landet for øvrig	856.713	14 %	750.279	13 %
Utlandet	18.249	0 %	20.090	0 %
Totalt	6.094.879	100 %	5.696.637	100 %

Garantier	2012		2011	
Egen kommune	216.240	76 %	232.635	75 %
Nabokommuner	42.850	15 %	53.353	17 %
Landet for øvrig	23.973	9 %	22.941	8 %
Utlandet	0	0 %	0	0 %
Totalt	283.063	100 %	308.929	100 %

Gjenstående løpetid for engasjementene:

Engasjementstype:	Uten forfall	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Utlån til kunder	-14.671	61.590	161.875	1.946.288	3.925.126	6.080.208
Garantier	0	50.266	12.085	30.943	189.769	283.063
Ubenyttet bevilgning	556.070	0	0	0	0	556.070
Totalengasjement	541.399	111.856	173.960	1.977.231	4.114.895	6.919.341

Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder vurderes til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, resultatføres direkte ved opprettelsen av låneengasjementet. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekkslister. Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, og minimum en gang pr kvartal.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektiv rente.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Gruppevis nedskrivninger omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper, og ved vurdering av nedskrivning på grupper er bankens utlån delt i personkundemarkedet og bedriftsmarkedet.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

Misligholdte engasjement og øvrig tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:

Brutto engasjement mislighold og tapsutsatte	Misligholdte engasjement	Herav ind. nedskr	Øvrig tapsutsatte	Herav ind. nedskr
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	722	670	5.214	3.890
Sum Næring	722	670	5.214	3.890
Personmarked	8.482	811	0	0
Sum engasjement	9.204	1.481	5.214	3.890

Brutto misligholdte og øvrig tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område:

	Misligholdte engasjement	Øvrig tapsutsatte
Kristiansand m/nabokommuner	7.619	5.214
Øvrige kommuner	1.585	0
SUM	9.204	5.214

Nedskrivninger fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Individuelle nedskrivninger 2012:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	0	2.115	2.115
Amortiseringseffekt	0	-32	-32
+ Økning i nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	0	1.814	1.814
+ Nye individuelle nedskrivninger	811	663	1.474
- Konstaterte tap i perioden	0	0	0
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	0	0	0
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	811	4.560	5.371

Gruppenedskrivninger 2012:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Gruppenedskrivninger 01.01.	2.300	6.200	8.500
Periodens endring i gruppenedskrivninger	100	700	800
Sum gruppenedskrivninger 31.12.	2.400	6.900	9.300

Resultatført tap fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Netto resultatført tap 2012:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	811	2.477	3.288
+/- Amortiseringseffekt	0	694	694
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	100	700	800
+ Konstaterte tap på eng. som tidligere er nedskrevet	0	0	0
+ Konst. tap på eng. som tidligere ikke er nedskrevet	20	250	270
- Innbetalt på tidligere perioders konstaterte tap	-337	0	-337
Sum tap på utlån og garantier	594	4.121	4.715

Bruk av ratingbyråer

Spareskillingsbanken anvender ikke ratingbyråer eller eksportkreditbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes ved fastsettelse av kapitalkravet er pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges 95 % av sikkerhetens markedsverdi til grunn.

Brutto engasjement med pant i bolig er på kr 5,5 mrd, hvorav kr 5,0 mrd er vektet med 35 % i samsvar med gjeldende regelverk.

Motpartsrisiko for finansielle derivater:

Banken har benyttet rentebytteavtale (renteswap) som er avtale om bytte av rentebetingelser (fast mot flytende) for et avtalt beløp over en avtalt periode på ett av obligasjonslånene.

	Nominell verdi	Forfall	Kreditteksponert verdi
Rentebytteavtale	200.000	28.05.2013	3.263

4.2 Operasjonell risiko – Basismetoden

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid knyttet til risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte avdelingsleder.

5 TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP)

Spareskillingsbanken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko ved kapitalkravsberegningen.

Med dette som bakgrunn har Spareskillingsbanken valgt en enkel og mindre teoretisk metode for beregning av økonomisk kapital, hvor en kombinasjon av kvalitative og kvantitative vurderinger av de ulike risikoer som ikke inngår i minimumskravet legges til grunn.

Nedenfor gjennomgås de ulike risikoer og de elementer som vurderes i forbindelse med eventuell tilleggskapital. Vurderingene gjøres ut fra en normalsituasjon, og det lages fremtidsscenarioer knyttet til alvorlige økonomiske tilbakeslag over tid.

5.2 Kredittrisiko

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 4.1.

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapirbeholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet, og under dette punktet vurderes kapitalbehovet ut fra et verdifall på eiendommer på 30 %.

Kapitalbehov for konsentrasjonsrisiko i kredittrisikoen vurderes i forhold til

- geografiske forhold
- store engasjement
- næringer

Det utføres stressscenarioer der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

5.3 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evne å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i fastlagt strategi, og likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametre, hvor Finanstilsynets likviditetsindikatorer, Liquidity Coverage Ratio (LCR), Likviditetsbufferindikator (LBI) og bankens innskuddsdekning er blant de vesentligste.

Banken skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom egenkapital og innskudd fra kunder. Det søkes å oppnå en innskuddstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig, legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være moderat.

Bankens fundingskilder

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2012 på 92,6 %.

Banken har vært med på etablering av Verd Boligkreditt AS, og saldo på overført portefølje pr 31.12.12 er på 748,4 mill. Ytterligere overføring av portefølje vil kunne tilføre banken likviditet.

Banken benytter tidvis låneadgangen i Kredittforeningen for Sparebanker samtidig som banken også legger ut egne verdipapirer.

Forfallsstruktur:	2013	2014	2015	2016
Obligasjonsgjeld	200 mill	0	200 mill	200 mill
Gjeld til andre kredittinstitusjoner	0	0	50 mill	0

Bankens likviditet

Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

Det utføres månedlige stressberegninger på likviditetsområdet, og beregningene gjøres under følgende forhold:

- Ordinær drift med markedskrise,
- Drift med bankrelatert krise
- Samt en situasjon med en kombinasjon av markedskrise og bankrelatert krise.

Kapitalbehovet fastsettes til beregnet kostnad ved å skaffe tilstrekkelig funding under det scenarioet som gir høyest kostnad.

5.4 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i rente, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret og i henhold til gjeldende forskrifter. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisiko svært begrenset, med bakgrunn i:

- Banken har for det alt vesentligste både innskudd og utlån i flytende rente
- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet er ubetydelig
- Bankens transaksjoner i valuta er uvesentlig

5.4.1 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Strategiske plasseringer i samarbeidspartnere klassifiseres som anleggsmidler, mens andre aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes etter laveste verdis prinsipp. Anleggsmidlene som ikke er børsnoterte nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbigående.

Aksjer og andeler pr 31.12.2012	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje, børsnoterte	10.382	7.384	7.384
Omløpsportefølje, unoterte	63.371	63.370	67.234
Anleggspportefølje, børsnoterte	674	674	1.324
Anleggspportefølje, unoterte	49.122	49.122	49.838
SUM aksjer og andeler	123.549	120.550	125.780
Netto realisert gevinst (+) / tap(-)		-1.443	
Netto urealisert gevinst (+) / tap(-)		5.230	

Da banken benytter regnskapsreglene etter Regnskapsloven med tilhørende Årsregnskapsforskrift for banker mv, er urealiserte gevinster ikke regnskapsført.

5.4.2 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. Bankens styre har vedtatt rammer for renterisikoen.

I Spareskillingsbanken er renterisikoen i det alt vesentligste knyttet til fastrenteinnskudd fra kunder og til obligasjonsbeholdningen da det på øvrige innskudd og utlån vil kunne gjøres parallelle renteskift. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Verdifall på bankens obligasjonsportefølje vil normal være knyttet til endringer i rentekurven, men vi så under finanskrisen at økning i spreaden på disse papirene medførte verdifall som i etterkant er reversert i sin helhet. Verdifallet på obligasjoner som ikke skyldes motpartsrisiko (inngår i kredittrisikoen) vurderes under kapitalbehovet på dette punktet.

Banken har relativt høy egenkapital, og det er også diverse andre ikke rentebærende posisjoner i balansen. Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallellforskyvning over hele rentekurven som inngår i vurderingen av kapitalbehovet.

Banken er i en situasjon der den vil tjene på en renteoppgang.

5.5 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntekts- eller kostnadssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeferd.

Renommérisiko:

Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Strategisk risiko handler om uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte langsiktige strategiske avgjørelser som for eksempel inntreden i nye markeder eller oppkjøp, samt endringer i lover og regler.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

6 OPPSUMMERING

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del bankens arbeid med risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer, slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.